

SADRŽAJ	
SAŽETAK.....	3 1.
UVOD.....	4
1.1 KONTROLA I AUTOMATIZAM U SOCIJALNOM ŽIVOTU.....	5 1.1.1
Kontrola.....	7
1.1.2 Svijest.....	
8 1.1.3	
Automatizam.....	9 1.2
AUTOMATIZAM I KONTROLA U STEREOTIPIZIRANJU I PREDRASUDAMA.....	11 1.2.1 Jesu li predrasude neizbježne?.....
13 1.3	
SUVREMENA ISTRAŽIVANJA AUTOMATIZMA U SOCIJALNOJ PSIHOLOGIJI.....	15 1.3.1 Efekt udešavanja .....
16 1.3.2	
Istraživanja automatske stereotipne kategorizacije.....	18 1.4
UVOD U PROBLEMATIKU OVOG ISTRAŽIVANJA.....	24
2. CILJ I PROBLEMI ISTRAŽIVANJA.....	26 3.
METODOLOGIJA.....	28
3.1 3.2 3.3 3.4	
PREDISTRAŽIVANJE.....	28
SUDIONICI.....	29
PRIBOR I MJERNI INSTRUMENTI.....	29
POSTUPAK.....	31
4. REZULTATI.....	37 5.
RASPRAVA.....	44
5.1 5.2 ODNOS IZMEĐU EKSPPLICITNIH I IMPLICITNIH PREDRASUDA.....	44
SPOLNE RAZLIKE U IMPLICITNIM PREDRASUDAMA.....	50
6. ZAKLJUČAK.....	54 7.
LITERATURA.....	55 8.
PRILOZI.....	59
SAŽETAK	

Cilj ovog istraživanja je bio utvrditi odnos između eksplicitnih i implicitnih etničkih predrasuda na uzorku studenata hrvatske nacionalnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Vodeći se teorijama dualnog procesa koji razdvajaju automatske (implicitne, nesvjesne i nenamjerne) i kontrolirane (eksplicitne, svjesne i namjerne) procese u podlozi ljudskog procesiranja informacija, u ovom radu se ispituje razlika između automatskih i kontroliranih procesa na način na koji se oni primjenjuju na procese stereotipiziranja i stvaranja predrasuda. Koristeći se subliminalnim udešavanjem osobnim imenima Hrvata i Bošnjaka muslimanske vjeroispovijesti, nastojali smo ispitati predrasude i stereotipe prema ovim etničkim skupinama na automatskoj razini, odnosno pri smanjenom utjecaju kontroliranih procesa. Implicitne predrasude su definirane kao stupanj negativnosti izražen prema osobi opisanoj u dvosmislenoj priči koja je uslijedila kao zadatak stvaranja dojma. Rezultati su pokazali da osobe bez i sa izraženim eksplicitnim predrasudama prema Bošnjacimuslimanima (definiranih preko upitnika samoprocjene socijalne distance prema toj etničkoj skupini) se također razlikuju i na mjeri implicitnih predrasuda i to tako da osobe s izraženim predrasudama više iskazuju favoriziranje vlastite grupe (Hrvati) u odnosu na osobe bez predrasuda. Zaključeno je da su automatske stereotipne asocijacije osoba donekle sukladne sa njihovim kontroliranim odgovorima. Uz to, ispitivane su spolne razlike u implicitnim (i eksplicitnim) predrasudama i nađeno je da muškarci pokazuju manje negativne implicitne predrasude prema Bošnjacima u odnosu na žene, dok na eksplicitnim predrasudama razlike u spolu nije bilo.

Ključne riječi: teorije dualnog procesa, automatski (nenamjerni, nesvjesni) procesi, kontrolirani (namjerni, svjesni) procesi, subliminalno udešavanje, implicitne i eksplicitne predrasude i stereotipi, predrasude prema Bošnjacima muslimanske vjeroispovijesti, vanjska grupa, vlastita grupa, spolne razlike.

2

Uvod

1. UVOD

«Ljudi vjeruju da su slobodni jednostavno zato što su svjesni svojih djelovanja, a nesvjesni uzroka koji su ta djelovanja odredili.» Baruch de Spinoza, *Etika** Definiranje i razumijevanje odnosa svjesnih i nesvjesnih procesa koji se odvijaju unutar čovjekovog uma predstavlja jedan od najtežih i najkompleksnijih problema moderne psihologije. Pitanje koje se dugi niz godina pod snažnim utjecajem biheviorističkih struja nastojalo izbjeći i prepustiti filozofima i psihoanalitičarima je konačno ušlo u domenu znanstvenih psiholoških istraživanja i to u velikom stilu. Posljedice novih spoznaja o dvojakoj prirodi ljudskog procesiranja imale su odjeka na gotovo sva područja psihologije. Val tih promjena je zahvatio i područje razumijevanja i definiranja stereotipa i predrasuda. Naime, počevši od samog definiranja ovih procesa, pretpostavljeno je da oni funkcioniraju na svjesnoj razini. Ta pretpostavka je najočiglednija ako obratimo pažnju da se stereotipi gotovo univerzalno operacionaliziraju putem direktnih mjera (najčešće upitnika samoprocjene). Međutim u posljednjih 15 godina sve se više uviđa važnost i stavlja naglasak na nesvjesno ili automatsko aktiviranje i djelovanje ovih procesa. Motivacija za porast istraživanja nesvjesnih procesa u podlozi kognitivnog i emocionalnog ponašanja proizlazi iz želje istraživača da dobiju procjenu «stvarnog» ponašanja neke osobe. Ovaj pristup obećaje prodiranje do onog istinskog u osobi time što je relativno oslobođen normativnih i društvenih utjecaja koji kontaminiraju tradicionalne upitnike. Ima li osoba istinski određeni stav, vjeruje li stvarno u neki stereotip, doživljava li iskreno neku emociju ili doživljava li privatno neko stanje koje javno izražava? Opća je pretpostavka da ako ponašanje može biti pripisano automatskim (nesvjesnim) procesima, onda je ono bliže stvarnom ponašanju nego ono koje je posljedica svjesne kontrole.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com